

Ogólne warunki ubezpieczenia odpowiedzialności cywilnej członków organów lub dyrekcji spółki kapitałowej (Directors&Officers)

ustalone uchwałą nr UZ/351/2007 z dnia 28 czerwca 2007 r. Zarządu Powszechnego Zakładu Ubezpieczeń Spółki Akcyjnej ze zmianami ustalonymi uchwałą nr UZ/40/2011 z dnia 4 lutego 2011 r.

Postanowienia ogólne

§ 1.

1. Ogólne warunki ubezpieczenia odpowiedzialności cywilnej członków organów lub dyrekcji spółki kapitałowej, zwane dalej OWU mają zastosowanie do umów ubezpieczenia zawieranych przez Powszechny Zakład Ubezpieczeń Spółka Akcyjna (dalej PZU SA) ze spółką kapitałową, zwaną dalej Ubezpieczającym, na rachunek członków organów lub dyrekcji spółki kapitałowej, zwanych dalej Ubezpieczonym. Umowa ubezpieczenia może być zawarta również z osobą fizyczną na własny rachunek, o ile ta osoba jest członkiem organu lub dyrekcji spółki kapitałowej.
2. W porozumieniu z Ubezpieczającym w umowie ubezpieczenia mogą być wprowadzone postanowienia dodatkowe lub odbiegające od uregulowań niniejszych warunków.
3. PZU SA zobowiązany jest przedstawić Ubezpieczającemu różnicę między treścią umowy a OWU w formie pisemnej przed zawarciem umowy. W razie niedopełnienia tego obowiązku PZU SA nie może powoływać się na różnicę niekorzystną dla Ubezpieczającego lub Ubezpieczonego. Postanowienia tego nie stosuje się do umów ubezpieczenia zawieranych w drodze negocjacji.
4. W razie wprowadzenia do umowy ubezpieczenia postanowień dodatkowych lub odbiegających, OWU mają zastosowanie w zakresie nie uregulowanym tymi postanowieniami.
5. W sprawach nie uregulowanych w OWU do umów ubezpieczenia mają zastosowanie przepisy Kodeksu cywilnego oraz inne stosowne przepisy prawa polskiego.

Definicje

§ 2.

Przez użyte w OWU pojęcia należy rozumieć:

- 1) **Ubezpieczony** – określony w polisie imiennie, bezimiennie lub co do członkostwa w określonym organie spółki obecny lub przyszły ich członek (zarządu, rady nadzorczej, komisji rewizyjnej) oraz prokurent wpisany do Krajowego Rejestru Sądowego, z wyłączeniem likwidatorów lub określony imiennie dyrektor. Ubezpieczonym jest także osoba fizyczna, określona imiennie, jeżeli jest członkiem dyrekcji w spółce kapitałowej;
- 2) **szkoda** – czysta strata finansowa poniesiona przez spółkę lub jakąkolwiek osobę trzecią, z wyłączeniem szkód na osobie, naruszenia dóbr osobistych jakiegokolwiek osoby, uszkodzenia, ubytku, utraty lub pozbawienia możliwości użytkowania rzeczy ruchomej lub nieruchomości;
- 3) **franszyza integralna** – ograniczenie odpowiedzialności PZU SA za szkody nie przekraczające określonej kwoty;
- 4) **udział własny** – określona procentowo albo kwotowo wartość, o którą PZU SA zmniejsza odszkodowanie;
- 5) **koszty obrony sądowej** – ponoszone przez Ubezpieczonego, po uzyskaniu zgody PZU SA – opłaty, koszty i wydatki, związane z postępowaniem sądowym w rozumieniu przepisów kodeksu postępowania cywilnego, z wyłączeniem jednak wynagrodzeń członków zarządu albo pracowników spółki;

- 6) **członkowie organów spółki** – członkowie zarządu, rady nadzorczej albo komisji rewizyjnej spółki – od daty złożenia wniosku o wpisanie do Krajowego Rejestru Sądowego, aż do daty złożenia wniosku o wykreślenie z Krajowego Rejestru Sądowego;
- 7) **spółka** – spółka kapitałowa, której członkowie jej organów lub wskazani dyrektorzy objęci są ochroną na podstawie OWU;
- 8) **zdarzenie** – działanie lub zaniechanie Ubezpieczonego w następstwie którego powstaje szkoda.

Przedmiot i zakres ubezpieczenia

§ 3.

1. Ubezpieczeniem objęta jest odpowiedzialność cywilna Ubezpieczonego za szkody wyrządzone osobom trzecim, w tym spółce w związku z wykonywaniem powierzonych obowiązków, za które Ubezpieczony ponosi odpowiedzialność cywilną zgodnie z kodeksem spółek handlowych, umową bądź statutem i regulaminem spółki kapitałowej oraz innymi przepisami regulującymi odpowiedzialność członków organów spółki kapitałowej, na zasadach określonych w kodeksie cywilnym.
2. PZU SA udziela ochrony ubezpieczeniowej nowo powołanym członkom organów, prokurentom i dyrektorom spółki kapitałowej od momentu powołania na stanowisko pod warunkiem poinformowania PZU SA o nowo powołanych członkach organów i dyrektorach spółki kapitałowej w terminie 30 dni od dnia powołania. Odpowiedzialność PZU SA za członków organów spółki i prokurentów nie może rozpocząć się wcześniej niż od daty złożenia wniosku o wpisanie ich do Krajowego Rejestru Sądowego i kończy się nie później niż z dniem złożenia wniosku o wykreślenie z Krajowego Rejestru Sądowego.
3. Jeżeli wobec Ubezpieczonego ma zastosowanie ograniczenie odpowiedzialności pracowniczej wynikające z przepisów prawa, odpowiedzialność PZU SA ogranicza się do wysokości roszczeń przysługujących pracodawcy wobec pracownika.
4. Odpowiedzialnością PZU SA objęte są szkody ze zdarzeń powstałych w okresie trwania umowy ubezpieczenia, choćby poszkodowani (uprawnieni) zgłosili je po tym okresie, jednakże przed upływem terminów przedawnienia.

§ 4.

1. PZU SA nie odpowiada za szkody, których wysokość nie przekracza łącznie z jednego zdarzenia kwoty 2.000 złotych polskich (franszyza integralna).
2. Jeżeli nie umówiono się inaczej Ubezpieczony w przypadku wypłaty odszkodowania z tytułu każdej szkody ponosi udział własny w wysokości określonej w umowie ubezpieczenia.

Wyłączenia odpowiedzialności

§ 5.

PZU SA nie ponosi odpowiedzialności za szkody:

- 1) wyrządzone przez Ubezpieczonego umyślnie lub wskutek rażącego niedbalstwa, chyba że w razie rażącego niedbalstwa

- zapłata odszkodowania odpowiada w danych okolicznościach względem słuszności;
- 2) powstałe w wyniku utraty przez Ubezpieczonego dokumentów, gotówki lub papierów wartościowych;
 - 3) spowodowane emisją, wyciekami lub inną formą przedostania się do powietrza, wody lub gruntu jakichkolwiek substancji, niezależnie od faktu, czy w ich następstwie doszło do skażenia lub zanieczyszczenia środowiska;
 - 4) powstałe w następstwie działań wojennych, stanu wojennego, rozruchów, aktów sabotażu, terroryzmu, strajków itp.;
 - 5) powstałe w związku z posiadaniem przez spółkę mieniem bądź wyrządzone przez prace, usługi lub produkt wprowadzony do obrotu przez spółkę, które podlegają innemu ubezpieczeniu odpowiedzialności cywilnej;
 - 6) powstałe wskutek ujawnienia wiadomości poufnej;
 - 7) wynikłe z decyzji podjętych przez Ubezpieczonego w zakresie sprawowanej przez niego funkcji, za które Ubezpieczony uzyskał osobistą korzyść lub dążył do jej uzyskania;
 - 8) wynikające z roszczeń pomiędzy członkami organów spółki (byłymi, obecnymi, przyszłymi);
 - 9) będące następstwem wyboru, treści, zawarcia, nie zawarcia lub kontynuacji jakiegokolwiek umowy ubezpieczenia na rachunek spółki albo jej pracowników, w tym programu ubezpieczeń na życie lub emerytalnych, włącznie z pracowniczymi funduszami emerytalnymi;
 - 10) związane z prywatyzacją spółki;
 - 11) za które Ubezpieczony jest odpowiedzialny wskutek umownego rozszerzenia odpowiedzialności cywilnej w stosunku do zakresu wynikającego z powszechnie obowiązujących przepisów prawa, w szczególności wprowadzającego zobowiązanie do osiągnięcia rezultatu w miejsce zobowiązania do starannego działania;
 - 12) wynikłe ze zdarzeń jakie wystąpiły po ogłoszeniu postępowania upadłościowego lub układowego w spółce;
 - 13) polegające na zapłacie: należności publicznoprawnych w tym podatków, wszelkich kar umownych, pieniężnych, grzywien sądowych i administracyjnych, a także odszkodowań o charakterze karnym nałożonych na Ubezpieczonego lub na spółkę;
 - 14) powodujące roszczenia dochodzone przed sądami zagranicznymi lub związane z naruszeniem prawa obcego.

Suma gwarancyjna

§ 6.

1. Suma gwarancyjna określona w umowie ubezpieczenia stanowi górną granicę odpowiedzialności PZU SA za szkody powstałe ze wszystkich zdarzeń w okresie ubezpieczenia.
2. W ramach sumy gwarancyjnej, o której mowa w ust. 1, w umowach ubezpieczenia mogą być wyodrębnione limity kwotowe określające odpowiedzialność PZU SA za szkody:
 - 1) z tytułu jednego zdarzenia;
 - 2) określonego rodzaju.
3. PZU SA zobowiązany jest w ramach sumy gwarancyjnej do wypłaty odszkodowania w granicach odpowiedzialności cywilnej Ubezpieczonego.
4. Suma gwarancyjna ulega zmniejszeniu o kwoty wypłaconych odszkodowań.

Wniosek ubezpieczeniowy

§ 7.

1. Umowę ubezpieczenia zawiera się na podstawie wniosku ubezpieczeniowego, sporządzonego w formie pisemnej.
2. Wniosek powinien zawierać co najmniej następujące dane:
 - 1) określenie Ubezpieczającego i Ubezpieczonego;

- 2) firmę spółki, siedzibę spółki i rodzaj działalności;
- 3) okres ubezpieczenia;
- 4) proponowaną wysokość sumy gwarancyjnej;
- 5) liczbę i wartość szkód wyrządzonych w okresie ostatnich trzech lat;
- 6) sprawozdania finansowe za okres ostatnich trzech lat.

§ 8.

1. Jeżeli Ubezpieczający zawarł umowę ubezpieczenia na cudzy rachunek (na rachunek Ubezpieczonego) obowiązek zapłaty składki ubezpieczeniowej ciąży na Ubezpieczającym. PZU potwierdza zawarcie umowy dokumentem ubezpieczenia.
2. Zarzut mający wpływ na odpowiedzialność PZU SA może on podnieść również przeciwko Ubezpieczonemu.
3. Ubezpieczony może żądać by PZU SA udzielił mu informacji o postanowieniach zawartej umowy ubezpieczenia oraz OWU w zakresie, w jakim dotyczą praw i obowiązków Ubezpieczonego.

§ 9.

1. Ubezpieczający obowiązany jest podać do wiadomości PZU SA wszystkie znane sobie okoliczności, o które PZU SA zapytuje w formularzu oferty (wniosku) albo przed zawarciem umowy w innych pismach. Jeżeli Ubezpieczający zawiera umowę przez przedstawiciela, obowiązek ten ciąży również na przedstawicielu i obejmuje ponadto okoliczności jemu znane. W razie zawarcia przez PZU SA umowy ubezpieczenia mimo braku odpowiedzi na poszczególne pytania, pominięte okoliczności uważa się za nieistotne.
2. W czasie trwania umowy ubezpieczenia Ubezpieczający obowiązany jest zgłaszać zmiany okoliczności wymienionych w ustępie poprzedzającym. Ubezpieczający obowiązany jest zawiadamiać o tych zmianach PZU SA niezwłocznie, najpóźniej w ciągu 14 dni od otrzymania o nich wiadomości.
3. W razie zawarcia umowy ubezpieczenia na cudzy rachunek obowiązki określone w ustępach poprzedzających spoczywają zarówno na Ubezpieczającym, jak i na Ubezpieczonym, chyba że Ubezpieczony nie wiedział o zawarciu umowy na jego rachunek.
4. PZU SA nie ponosi odpowiedzialności za skutki okoliczności, które z naruszeniem ustępów poprzedzających nie zostały podane do jego wiadomości. Jeżeli do naruszenia ustępów poprzedzających doszło z winy umyślnej, w razie wątpliwości przyjmuje się, że wypadek przewidziany umową i jego następstwa są skutkiem okoliczności, o których mowa w zdaniu poprzedzającym.

Czas trwania umowy ubezpieczenia

Składka ubezpieczeniowa

§ 10.

1. Umowę ubezpieczenia zawiera się na okres jednego roku, chyba że umówiono się inaczej.
2. Odpowiedzialność PZU SA rozpoczyna się od dnia następującego po zawarciu umowy, nie wcześniej jednak niż od dnia następnego po zapłaceniu składki lub jej pierwszej raty, o ile nie umówiono się inaczej.

§ 11.

1. Składkę ubezpieczeniową ustala się indywidualnie w oparciu o:
 - 1) wysokość sumy gwarancyjnej;
 - 2) okres ubezpieczenia;
 - 3) zakres ubezpieczenia;
 - 4) indywidualną ocenę ryzyka.
2. Składkę opłaca się jednorazowo przy zawieraniu umowy ubezpieczenia, chyba że w dokumencie ubezpieczenia określono inny tryb i termin. Zapłata składki następuje w formie gotówkowej lub w porozumieniu z PZU SA w formie bezgotówkowej.
3. W przypadku dokonywania zapłaty składki w formie bezgotówkowej, za dzień zapłaty uważa się dzień uznania rachunku bankowego PZU SA.

4. Na wniosek Ubezpieczającego składka roczna za zgodą PZU SA może być opłacona w ratach. Terminy wpłaty kolejnych rat składki określa się w dokumencie ubezpieczenia. W razie niezapłacenia w terminie kolejnej raty składki PZU SA może wezwać Ubezpieczającego do zapłaty z zagrożeniem, że brak zapłaty w terminie 7 dni od otrzymania wezwania spowoduje ustanie odpowiedzialności.
5. Składka nie podlega indeksacji.

§ 12.

W razie ujawnienia okoliczności, która pociąga za sobą istotną zmianę prawdopodobieństwa wypadku, każda ze stron może żądać odpowiedniej zmiany wysokości składki, poczynając od chwili, w której zaszła ta okoliczność, nie wcześniej jednak niż od początku bieżącego okresu ubezpieczenia. W razie zgłoszenia takiego żądania druga strona może w terminie 14 dni wypowiedzieć umowę ze skutkiem natychmiastowym.

Obowiązki Ubezpieczającego lub Ubezpieczonego

§ 13.

1. W razie zajścia wypadku Ubezpieczający obowiązany jest użyć dostępnych mu środków w celu zapobieżenia szkodzie lub zmniejszenia jej rozmiarów.
2. Jeżeli Ubezpieczający umyślnie lub wskutek rażącego niedbalstwa nie zastosował środków określonych w ust. 1, PZU SA jest wolny od odpowiedzialności za szkody powstałe z tego powodu.
3. W razie zawarcia umowy ubezpieczenia na cudzy rachunek obowiązków, o którym mowa w ust. 1, stosuje się również do Ubezpieczonego, chyba że Ubezpieczony nie wie o zawarciu umowy na jego rachunek.

§ 14.

1. Ubezpieczający ma obowiązek zawiadomienia PZU SA o wyrządzonej szkodzie w terminie 7 dni od jego zajścia lub powzięcia o nim wiadomości.
2. W razie naruszenia z winy umyślnej lub z rażącego niedbalstwa obowiązku, o którym mowa w ust. 1, PZU SA może odpowiednio zmniejszyć świadczenie, jeżeli naruszenie przyczyniło się do zwiększenia szkody lub uniemożliwiło PZU SA ustalenie okoliczności i skutków wypadku.
3. Skutki braku zawiadomienia PZU SA o wypadku nie następują, jeżeli PZU SA w terminie, o którym mowa w ust. 1, otrzymał wiadomość o okolicznościach, które należało podać do jego wiadomości.
4. W razie zawarcia umowy ubezpieczenia na cudzy rachunek obowiązków, o którym mowa w ust. 1, obciąża także Ubezpieczonego, chyba że Ubezpieczony nie wie o zawarciu umowy na jego rachunek. Postanowienia ust. 2 i 3 stosuje się odpowiednio.

§ 15.

1. W razie zgłoszenia do Ubezpieczającego roszczenia o odszkodowanie, Ubezpieczający jest obowiązany bezzwłocznie – najpóźniej w terminie 7 dni powiadomić o tym PZU SA.
2. Jeżeli przeciwko Ubezpieczającemu lub Ubezpieczonemu poszkodowany wystąpi z roszczeniem o odszkodowanie na drogę sądową, Ubezpieczający obowiązany jest bezzwłocznie – najpóźniej w terminie 7 dni od otrzymania pozwu zawiadomić o tym PZU SA.
3. Ubezpieczający jest obowiązany dostarczyć PZU SA orzeczenie sądu w terminie umożliwiającym zajęcie stanowiska co do wniesienia środka odwoławczego.
4. Zaspokojenie lub uznanie przez Ubezpieczającego roszczenia o naprawienie szkody, która jest objęta ubezpieczeniem OC, nie ma skutków prawnych względem PZU SA jeżeli PZU SA nie wyraził na to uprzedniej zgody.

5. W razie zawarcia umowy ubezpieczenia na cudzy rachunek obowiązki, o których mowa w ust. 1–4, obciążają także Ubezpieczonego, chyba że Ubezpieczony nie wie o zawarciu umowy na jego rachunek.

Ustalenie i wypłata odszkodowania oraz obowiązki PZU SA

§ 16.

1. PZU SA wypłaca odszkodowanie w terminie 30 dni od dnia otrzymania zawiadomienia o szkodzie.
2. Gdyby wyjaśnienie w terminie określonym w ust. 1 okoliczności koniecznych do ustalenia odpowiedzialności PZU SA albo wysokości odszkodowania okazało się niemożliwe, odszkodowanie wypłaca się w ciągu 14 dni od dnia, w którym przy zachowaniu należytej staranności wyjaśnienie tych okoliczności było możliwe. Jednakże bezsporną część odszkodowania PZU SA wypłaca w terminie określonym w ust. 1.
3. PZU SA jest zobowiązany:
 - 1) po otrzymaniu zawiadomienia o zajściu zdarzenia losowego objętego ochroną ubezpieczeniową, w terminie 7 dni od dnia otrzymania tego zawiadomienia, do poinformowania o tym Ubezpieczającego i Ubezpieczonego jeżeli nie są oni osobami występującymi z tym zawiadomieniem oraz do podjęcia postępowania dotyczącego ustalenia stanu faktycznego zdarzenia, zasadności zgłoszonych roszczeń i wysokości odszkodowania, a także do poinformowania osoby występującej z roszczeniem pisemnie lub w inny sposób, na który ta osoba wyraziła zgodę jakie dokumenty są potrzebne do ustalenia odpowiedzialności PZU SA lub wysokości odszkodowania, jeżeli jest to niezbędne do dalszego prowadzenia postępowania;
 - 2) jeżeli w terminach określonych w ust. 1 i 2 nie wypłaci odszkodowania, do zawiadomienia pisemnie osoby zgłaszającej roszczenie o przyczynach niemożności zaspokojenia jej roszczeń w całości lub części, a także do wypłacenia bezspornej części odszkodowania;
 - 3) jeżeli odszkodowanie nie przysługuje lub przysługuje w innej wysokości, niż określona w zgłoszonym roszczeniu, do poinformowania o tym pisemnie osoby występującej z roszczeniem, w terminach, o których mowa w ust. 1 i 2 wskazując na okoliczności oraz na podstawę prawną uzasadniającą całkowitą lub częściową odmowę wypłaty odszkodowania – informacja ta powinna zawierać pouczenie o możliwości dochodzenia roszczeń na drodze sądowej;
 - 4) do udostępniania osobom, o których mowa w pkt 1, informacji i dokumentów, które miały wpływ na ustalenie odpowiedzialności PZU SA i wysokości odszkodowania; osoby te mogą żądać pisemnego potwierdzenia udostępnionych informacji a także sporządzenia na swój koszt odpisów lub kserokopii dokumentów i potwierdzenia ich zgodności z oryginałem przez PZU SA;
 - 5) na żądanie Ubezpieczającego, Ubezpieczonego, uprawnionego z umowy ubezpieczenia lub poszkodowanego, do udostępniania posiadanych przez siebie informacji związanych z wypadkiem lub zdarzeniem będącym podstawą ustalenia odpowiedzialności PZU SA oraz ustalenia okoliczności wypadków i zdarzeń losowych, jak również wysokości odszkodowania.
4. PZU SA jest obowiązany do:
 - 1) pokrycia kosztów wynagrodzenia rzeczoznawców powołanych za zgodą PZU SA w celu ustalenia okoliczności lub rozmiaru szkody;
 - 2) zwrotu kosztów podjętych środków w celu zapobieżenia szkodzie lub zmniejszenia jej rozmiarów jeżeli były celowe, chociażby okazały się bezskuteczne;
 - 3) pokrycia niezbędnych kosztów obrony sądowej w sporze prowadzonym na polecenie PZU SA lub za jego zgodą.

5. Koszty o których mowa w ust.4 są wypłacane w granicach sumy gwarancyjnej.

Rozwiązanie umowy i ustanie odpowiedzialności PZU SA

Zwrot składki

§ 17.

Ochrona ubezpieczeniowa wygasa:

- 1) z upływem terminu określonego w umowie;
- 2) w przypadku wyczerpania sumy gwarancyjnej;
- 3) w przypadku odstąpienia od umowy z dniem odstąpienia;
- 4) z dniem doręczenia oświadczenia PZU SA o wypowiedzeniu umowy ze skutkiem natychmiastowym w przypadku, gdy PZU SA ponosi odpowiedzialność jeszcze przed zapłaceniem składki lub jej pierwszej raty, a składka lub jej pierwsza rata nie została zapłacona w terminie;
- 5) z upływem 7 dni od dnia otrzymania od PZU SA pisma z wezwaniem do zapłaty kolejnej raty składki wysłanego po upływie terminu jej płatności z zagrożeniem, że brak zapłaty w terminie 7 dni spowoduje ustanie odpowiedzialności;
- 6) z dniem doręczenia oświadczenia drugiej stronie o wypowiedzeniu umowy ze skutkiem natychmiastowym w przypadku, o którym mowa w § 12;
- 7) z dniem doręczenia Ubezpieczonemu prawomocnej decyzji o zakazie lub zawieszeniu prawa do wykonywania działalności;
- 8) z chwilą śmierci Ubezpieczonego.

§ 18.

1. Ubezpieczający może odstąpić od umowy, jeżeli została zawarta na okres dłuższy niż 6 miesięcy.
2. Odstąpienie od umowy ubezpieczenia przez Ubezpieczającego może być dokonane najpóźniej w terminie 30 dni, a w przypadku gdy Ubezpieczający jest przedsiębiorcą w terminie 7 dni, od dnia zawarcia umowy.

§ 19.

1. W przypadku wygaśnięcia ochrony ubezpieczeniowej przed upływem okresu na jaki została zawarta umowa, Ubezpieczającemu przysługuje zwrot składki za okres niewykorzystanej ochrony ubezpieczeniowej. Zwrot składki nie przysługuje, gdy wygaśnięcie ochrony ubezpieczeniowej jest następstwem jej wykorzystania

w związku z wyczerpaniem sumy gwarancyjnej wskutek wypłaty odszkodowania lub odszkodowań.

2. Okres niewykorzystanej ochrony ubezpieczeniowej liczony jest począwszy od następnego dnia po wygaśnięciu tej ochrony.
3. Składkę podlegającą zwrotowi ustala się proporcjonalnie do okresu niewykorzystanej ochrony ubezpieczeniowej.
4. PZU SA dokonuje zwrotu składki po uzyskaniu informacji o okolicznościach stanowiących podstawę wygaśnięcia ochrony ubezpieczeniowej.

Postanowienia końcowe

§ 20.

1. Ubezpieczającemu, Ubezpieczonemu lub uprawnionemu z umowy ubezpieczenia przysługuje prawo do wniesienia pisemnej skargi lub zażalenia, dotyczących realizacji przez PZU SA umowy ubezpieczenia. Z zastrzeżeniem ust. 2, adresatem skargi lub zażalenia, właściwym do ich rozpatrzenia, jest jednostka organizacyjna nadzorująca jednostkę, której skarga lub zażalenie dotyczy lub inna jednostka wskazana przez PZU SA. Skargę lub zażalenie składa się na piśmie za pośrednictwem jednostki, której skarga lub zażalenie dotyczy.
2. W przypadku skargi lub zażalenia dotyczących likwidacji szkód, jednostką właściwą do ich rozpatrzenia jest Regionalne Centrum Likwidacji Szkód właściwe ze względu na miejsce likwidacji szkody.
3. PZU SA udziela odpowiedzi na skargę lub zażalenie na piśmie, w terminie trzydziestu dni od dnia otrzymania skargi lub zażalenia.
4. Niezależnie od uprawnień, o których mowa w ust. 1, Ubezpieczającemu, Ubezpieczonemu lub uprawnionemu z umowy ubezpieczenia przysługuje prawo wniesienia skargi do Rzecznika Ubezpieczonych.

§ 21.

Powództwo o roszczenia wynikające z umowy ubezpieczenia można wytoczyć albo według przepisów o właściwości ogólnej, albo przed sąd właściwy dla miejsca zamieszkania lub siedziby Ubezpieczającego, Ubezpieczonego lub uprawnionego z umowy ubezpieczenia.

§ 22.

OWU w niniejszym brzmieniu mają zastosowanie do umów zawieranych od dnia 1 kwietnia 2011 roku.